

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Методологія прикладних досліджень у сфері міжнародних
економічних відносин**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОС «МАГІСТР» СПЕЦІАЛЬНОСТІ
292 «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
з опанування навчального матеріалу**

Київ 2023

Укладач:

А.П. Румянцев – док. економ. наук, проф., проф. кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин Факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету (протокол № __ від __ «_____» 2023 р.)

Методологія прикладних досліджень у сфері міжнародних економічних відносин: методичні рекомендації з самостійної роботи / уклад.: А. П. Румянцев – К.: НАУ, 2023 – 5 с.

Містять додаткові питання для самостійного опанування окремих теоретичних положень, індивідуальні творчі завдання, питання та завдання для самоконтролю, завдання для самостійної підготовки до модульної контрольної роботи, список рекомендованої літератури.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародний бізнес» денної форми навчання.

У вирішенні проблем освіти особлива роль належить правильній організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Саме від її активності залежить, чи будуть схильні здобувачі до удосконалення своєї навчальної діяльності, чи займуться в подальшому самоосвітою, чи відчують необхідність включитися в систему неперервної освіти.

Навчальним планом підготовки фахівців з міжнародних економічних відносин передбачено, що самостійна робота здобувачів вищої освіти становить третину загального обсягу часу, відведеного на вивчення методології прикладних досліджень в галузі міжнародних економічних відносин. Така кількість годин дає можливість розвивати пізнавальну активність, формувати самостійність, як рису особистості, здатність до творчого розв'язання сучасних виробничих завдань, уміння приймати рішення. Це необхідно на сучасному етапі у зв'язку з докорінними змінами економічних відносин у країні, динамізмом сучасної науки і техніки, зростанням ролі особистості в суспільному житті та праці.

Виконання самостійної роботи з методології прикладних досліджень вимагає вміння здобувачів читати та аналізувати прочитаний матеріал, робити записи почутого і прочитаного, зіставляти прочитаний матеріал з раніше відомим, систематизувати його. Вміти читати і занотовувати прочитане – необхідна риса й ознака інтелектуальної праці. Записи роблять роботу з книгою раціональнішою, ефективнішою.

Робота з книгою розпочинається з попереднього знайомства з нею — з її довідковим апаратом (вихідними даними та анотацією).

Збирання матеріалу, як підготовчий етап до самостійного опрацювання проблеми, проходить такі стадії: реєстрування бібліографії, виявлення наявності цієї літератури в бібліотеках, конспектування її.

Після пошуків потрібної літератури, її бібліографування, тобто занесення на відповідні картки, здобувач приступає до опрацювання джерельних матеріалів і посібників наукового характеру.

Щоб правильно, з максимальною повнотою, використати книжку, необхідно оволодіти певними практичними навичками роботи з нею.

Дослідник має документувати свою роботу, наводити виписки з першоджерел, посилатися на праці відомих учених.

Потрібно навчитися самостійно робити спостереження й висновки з прочитаного, точно цитувати, знаходити в книжці певні положення для підтвердження чи заперечення висунутого теоретичного положення і т. п.

Записи допомагають швидко відновити в пам'яті раніше прочитане і навіть через певний проміжок часу служать довідковим матеріалом.

У практиці роботи з книгою встановлені такі способи фіксації почутого і прочитаного — план, тези, виписки, конспект.

Відомо, що запис зберігає частину прочитаного. Він дисциплінує, змушує глибше заглибитися в зміст, привчає виділяти основне, сприяє міцнішому засвоєнню, повторенню і закріпленню матеріалу.

Вибір того чи іншого з них визначається конкретною метою. Якщо зміст книжки нескладний, легко засвоюється — можна обмежитися складанням плану роботи. Якщо вас цікавлять лише окремі місця, то потрібно виписати саме їх (зробити виписки), а за ними скласти тези. Якщо книжка містить нову, цікаву, але важку для засвоєння інформацію, доцільно її законспектувати.

План є попередньою формою запису прочитаного. Він передує тезам та конспекту — більш складним та змістовнішим формам нотування. Змістовні тези неможливі без попередньо складеного чіткого плану, хоча зміст і обсяг плану та тез можуть відрізнятись. Вдало сформульовані тези включають у себе всі основні питання, які має відбивати план. Ці питання у тезах доповнюються положеннями, що розкривають окремі аспекти мікротем.

Отже, тези – це стисло сформульовані основні положення прочитаного тексту, що вбирають суть висловленого. Якщо план допомагає представити структуру тексту та назвати його основні теми, то тези розкривають суть всієї текстової інформації.

Розрізняють два види тезування – відбір авторських тез із тексту; формулювання основних положень статті чи розділу книжки власними словами.

Складання тез — важливий засіб підвищення рівня самостійної роботи, розвитку логічного мислення, мовленнєвої культури студентів.

Тематичні виписки — це особливий спосіб запису змісту почутого або прочитаного. Мета таких виписок — підготовка матеріалу для доповіді, повідомлення. Складанню виписок передує добір необхідної літератури, її значення. На цій основі складається план, відповідно до якого добираються тематичні виписки.

Виписки, здебільшого, робляться після читання розділу або параграфа, після осмислення їхнього змісту. В такому випадку вони добре доповнюють план (або тези) прочитаного, уточнюють, пояснюють їх.

Важливі моменти при виписках: 1) точне відтворення оригіналу тих фрагментів тексту, які будуть використані; 2) паспортизація матеріалу, тобто запис усіх обов'язкових елементів опису художньої книги, літературно-критичної статті чи монографії.

Конспект - це короткий, але зв'язний і послідовний переказ змісту статті, розділу книжки, брошури, лекції тощо. Іншими словами —це універсальна форма запису почутого і прочитаного, в якій знаходять місце і план, і тези, і виписки, і цитати, і самостійні спостереження, зауваження. Основною особливістю конспекту є його лаконічність, стислість.

Цінність конспекту полягає в тому, що він сприяє кращому запам'ятовуванню прочитаного, дає можливість швидко встановити в пам'яті вивчене, узагальнити нагромаджений матеріал.

Щоб конспект був якісним, потрібно провести попередню роботу, виділити головне в прочитаному, встановити зв'язок між окремими положеннями роботи, подумати, які місця доцільніше процитувати. Тому найкраще складати конспект після читання.

Розрізняють такі види конспектів: текстуальні, вільні, змішані.

Під час роботи над текстуальним конспектом потрібно знайти в праці текстуальну відповідь на поставлене запитання. Вільний конспект вимагає вміння висловити думку своїми словами, уникнути другорядного, зупиняючись лише на основних фактах.

При змішаному конспектуванні вільний виклад змісту поєднується з цитуванням.

Записи в конспекті не повинні бути одноманітними, тому потрібно навчитися застосовувати різний шрифт, підкреслення, великі літери; для виділення ключових слів, думок — різні кольори, прямокутні рамки, підкреслення, схеми тощо.

Конспект — найбільш досконала форма запису в процесі самостійної роботи над книгою.

Сучасні комп'ютерні технології відкривають великі можливості для інформатизації освіти. Вони дають студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають абсолютно нові можливості для творчості, здобуття та закріплення різноманітних професійних навичок, дозволяють реалізувати принципово нові форми і методи навчання з використанням засобів концептуального і математичного моделювання явищ та процесів.

Специфіка оптимізації сучасного навчального процесу полягає у зміні самого змісту навчання студента. Не знання, а здатність до їх отримання; не пам'ять, а мислення як провідний механізм психіки, залучений у процес навчання; не пасивна старанність, а активне відношення до навчального процесу; не розуміння, а критично спрямована та підкріплена самовизначенням участь у досягненні навчальних результатів; не індивідуальна, а групова участь у розв'язанні задач і проблем у навчальній діяльності, колективне самовизначення, відповідальність; не навчання у звичайному розумінні, а навчання для особистого, професійного, суспільного росту — ось деякі моменти, які мають пам'ятати здобувачі вищої освіти.